

УДК 070–051:378.4(477–25)«196»

«Журналіст мусить бути бійцем, а не лакеєм»: принципи публіциста-шістдесятника Матвія Шестопаля

Михайло СКОРИК
Член Національних спілок
письменників і журналістів
України

© Скорик М., 2020

Останніми роками патріотичне ім'я декана факультету журналістики (1955–1957 рр.), кандидата філологічних наук, доцента Шестопаля Матвія Михайловича, нарешті, гідно постало в літературному й науковому обігу, хоча це потребує фахових досліджень. Нарешті, він обґрунтовано постав у образі «фундатора журналістської освіти» за висловом його вихованців (Прокопенко, 2008, с. 257), коли робив свій внесок у формування українського наукового журналістикознавства в добу хрущовської «відлиги».

Шестопаля перший і єдиний, хто залучив до пізнання і вивчення українськими студентами основ західної журналістики, коли заснував програму спеціального лекційного курсу з історії зарубіжної журналістики, який офіційно іменувався як буржуазна, комуністична та робітничка преса. Зрозуміло, що без «усталених інтерпретацій та ідеологем реакційної, буржуазної і прогресивної, комуністичної» (Прокопенко, 2008, с. 257) тоді годі було сподіватися обійтися викладачеві ідеологічного, тобто партійного факультету.

У цій ситуації не лише студенти, а й викладачі підпадали під відповідний нагляд «правопохоронних» органів та їхніх «помічників-інформаторів, сексотів-осведомителів» із факультетського середовища, щоби фіксувати, що думають, що говорять і до чого схиляються у своїх діях і вчинках слухачі та їхні наставники.

Якраз за такими комунорадянськими ідеологічними лекалами формувалася відновлений у 1953 р. факультет журналістики, де набували партійного освячення всі фахові предмети у світлі «історичних» рішень з'їздів, пленумів, конференцій ЦК КПРС. Варто нагадати, що з 20-х років минулого сторіччя вже був факультет журналістики Комуністичного університету імені Артема. На початку 30-х перетворився в Український комуністичний інститут журналістики (УКІЖ) — спеціальний вищий навчальний заклад у Харкові. Там водночас існував і газетний технікум, де готували працівників «низової» преси.

То був час зародження і становлення українського шістдесятництва — 60-ті роки минулого століття. І Шестопаля виявився його провісником із усвідомленим визначенням «Журналіст мусить бути бійцем, а не лакеєм».

Ключові слова: фундатор, факультет журналістики, принципи журналізму, компартійне журналістикознавство, хрущовська відлига, шістдесятництво, Еренбург, Рубан, Шестопаля.

«A JOURNALIST MUST BE A FIGHTER, NOT A FOOTMAN»: THE PRINCIPLE OF THE JOURNALIST-SIXTIER MATVII SHESTOPAL

Mykhailo Skoryk

Member of the National Writers and Journalists
Union of Ukraine

In recent years, the patriotic name of the dean of the Faculty of Journalism (1955–1957), candidate of philological sciences, associate professor Matvii Shestopal, has finally appeared in literary and scientific circulation, although it still needs professional research. Finally, he rightly appeared in the image of the «founder of journalism education» according to the words of his students (Prokopenko, 2008, p. 257), when he contributed to the formation of Ukrainian scientific journalism in the days of Khrushchev's «thaw».

Shestopal was the first and the only who involved Ukrainian students in the basics of Western journalism when he founded the program of a special lecture course on the history of foreign journalism, which was officially named the bourgeois, communist and workers' press. It is clear that without «established interpretations and ideologies of reactionary, bourgeois and progressive, communist» (Prokopenko, 2008, p. 257) for a teacher of ideological, ie party faculty then it was impossible to work.

In this situation, not only students but also teachers came under the appropriate supervision of «law enforcement» agencies and their «collaborators-informers, snitches» from the faculty environment to record what they think, say and what are listeners and their mentors inclined to in their actions and deeds.

The Faculty of Journalism, restored in 1953, was formed on the basis of such communist-Soviet ideological patterns, where all professional subjects were consecrated in the light of «historical» decisions of congresses, plenums, and conferences of the CPSU Central Committee. It is worth mentioning that the Faculty of Journalism of the Artem Communist University has existed since the 1920s. In the early 1930s, it became the Ukrainian Communist Institute of Journalism (UCIJ), a special higher education institution in Kharkiv. At the same time, there was a newspaper technical school, where employees of the «grassroots» press were trained.

It was the time of the Ukrainian sixtiers origin and formation — the 60s of the last century. And Shestopal turned out to be his forerunner with a conscious definition: «A journalist must be a fighter, not a footman.»

Keywords: founder, Faculty of Journalism, principles of journalism, communist journalism, Khrushchev's thaw, sixtiers, Ehrenburg, Ruban, Shestopal.

Актуальність проблеми

Шістдесятництво в журналістиці, а точніше журналістське шістдесятництво, як протестний рух української інтелігенції, заявило про себе публічно в мислячих середовищах ентузіастів студентських літературних студій, клубів творчої молоді, журналістських стихійних об'єднань, що виникали стихійно, як у Києві, Львові, Харкові чи Дніпрі. Особливо після відомого вояжу Микити Хрущова на виставку художників-авангардистів на Манежній площі в Москві в грудні 1962 року. Там партійний генсек, не спромігся сприйняти зародження абстрактного мистецтва, і по-шахтарськи розгнуздано вказав на належне місце думуючій творчій інтелігенції.

В Україні ця подія набувала особливого значення, бо «відлига» вже посприяла поверненню із забуття багатьох видатних літературно-мистецьких, журналістських імен, знищених сталінізмом у 30-х роках. І такий ще напіввідвертий непослух щодо партійних директив із московського центру піднімав стихійний дух інакодумства української молоді. Помітним осередком такого патріотичного духу був гуманітарний блок Київського держуніверситету імені Т. Шевченка, тобто факультети журналістики та філологічний.

Після Другої світової війни викладацькі кадри відновленого журналу поповнювалися з колишніх, загартованих «сталінською» перемогою, працівників фронтових газет та радіостанцій, як Рубан, Прожогін, Суярко, Прилюк, Шестопап. Одні з них були відвертими сталіністами, дехто неприхованими партійними популістами. А комуніст Матвій Михайлович — сповідував антисталінські настрої, що публічно з'явилися в нього після розвінчування культу особи. Проте такий підсвідомий демократизм Шестопапа стався не випадково. Бо ще під час війни у відомому листі до Іллі Еренбурга він обурювався системою запаморочення від нібито успіхів, що насправді призвели до трагічних справ на фронті в перші місяці війни з ворогом.

Шестопап асоціювався у факультетському середовищі, як викладач, з популярним тоді студентським висновком: «Він правди вчить, із кривдою воює, Ровесник, син і голос революції», бо ж народився 7 листопада 1917 р. Уважний слухач, зорієнтований на його принципи, за якими він намагався нести патріотичні чесноти майбутнім працівникам друкованого слова: бути українцями, думати над осмисленням суспільних явищ в Україні, а не пристосовуватися до ідеологічного догматизму компартійного радянознавства в журналістиці. Адже тоді панували, точніше, насаджувалися владою, одіозні критерії: «журналіст — підручний партії» чи «журналіст — слуга партії». Бо компартія за конституційним визначенням проголошувалася єдиною керівною і спрямовуючою силою радянського суспільства.

Стан розробки проблеми

Сучасна українська журналістика хоч і не є наскрізно пов'язаною з котримись ідеологічними догматами, проте не завше в пошані щодо журналістів — патріотичних бійців слова. Створювана приватна журналістика, приласкана в реаліях роздержавлення, існує на «всемогутньому» лакействі, тобто винятково на прислужництві. Кажучи словами Шестоपालа, відвертій продажності багатьох нинішніх носіїв слова. І вищі навчальні заклади з факультетами журналістики, яких сформовано майже при кожному обласному центрі, як бур'янів на смітнику, формують саме такий стиль творчої поведінки майбутнього лакувальника дійсності на догоду власника, чи власників. І це гірка метаморфоза нашого сучасного журналістикознавства.

Сьогодні у сфері пера й мікрофону розкішно владарюють нащадки новітніх рубанів, прилюків, прожогіних, суярків, артинових, малярєнків, удовичєнків. Тобто ті ж переверташки, «зелені мухи», котрі пристосовують журналістику, як нібито «возвеличену» четверту владу до грошовитих мішків коломойських, рабіновичів, медведчуків, червонєнків. Тому Шестоपालів принцип бійцівських якостей у носіїв слова із такою засмієною свідомістю щодо правдивої думки, вивіренєх єснот принциповості та наглядного патріотизму, на жалє, для таких лакеїв є невідомим і доволі недоступним.

Виклад основного матеріалу

Ім'я українськомовного викладача, фронтового гвардії капітана Матвія Шестоपालа у вишиванці, вирізнялося на факультеті журналістики з особливим контрастом серед російськомовного колективу його колег по кафедрах. За його влучним визначєнням, переосмислєних із солженіцинського, — викладачів-переверташок. У своєму щодєннику, що зберігся в родинному архіві, він писав: «Переверташка — боговідступник і христопродавець, клятвєпорушник і лжєсвідок. Коли звєлять, він із холодним серцем уб'є і відцураєтьсє батька рідного, хоч у душі, можливо, гірко плакатимє над його могилою. Переверташка — таке ж продовжєння нашого життє, як бур'янів на смітнику, як зелєна муха на гноєвищі...» (Скорик, 2017, с. 175). Викладаючи зарубіжну журналістику, він уміло й послідовно пов'язував її з українською, що ідеологічно аж ніяк не пов'язувалася. Але саме цим виховував у слухачів вміння порівнювати, думати, оцінювати, діяти й робити висновки та узагальнєння щодо власної журналістської позиції.

Пропагованє Матвієм Шестоपालом журналістське бійцівство є обов'язковим складником його особистого характеру, який формувався на патріотичній звєнигородській землі Шевченкового краю. Усе, що вдалося йому пройти в житті, завдячуючи «радянській школі» виживання: безбатьківство, голодомор, дєнбасівські поневіряння в 30-х роках, робітфак перед вступом до філфаку Київського держу-

ніверситету імені Т. Шевченка — такий гарт нелегкої долі додавав на снаги невтомно боротися самому собі за себе.

«На факультеті журналістики він теж не ходив в обозі: блискучий викладач, не просто оратор — трибун, ерудит, незалежний у судженнях, од рядового, здавалося, факту прокладав кладку до сміливих узагальнень... З тонким відчуттям гумору, із запашною рідною мовою, тямущий, допитливий, цікавий собою, внутрішнім своїм сіянням, дотепний, афористичний і саркастичний...» — це спогад одного з його учнів Степана Колесника, журналіста-публіциста й письменника, лауреата Шевченківської премії (Колесник, 2008, с. 87).

Наприклад, про незалежність його суджень засвідчує російський публіцист Ілля Еренбург, коли цитує витяги з листа Шестопада, надісланого йому в 1942 році з діючого Сталінградського фронту: «... Никогда я так не дрожал за судьбу своего отечества, как теперь... Только и слышишь, что отошли на новые рубежи, что враг теснит наши войска... Когда мы кончим войну, помоем руки и сядем судить, кто что сделал для того, чтобы спасти страну, вспомним тех, кого нужно вспомнить и кого следует жестоко высечь за нерадивость или жульничество... Возможно, печать старалась учить общество на хороших примерах, а получалось, что в нашей социальной жизни ни сучка ни задоринки. Дорого нам обходится эта дидактика!..» (Эренбург, 1990, с. 232).

Така войовнича наступальність щодо ролі радянської преси властива Матвію Михайловичу і впродовж усього подальшого життя і його публіцистичному стилю, як журналіста-публіциста, викладача-науковця, творчої особистості. Варто зауважити, що його також не оминула післяфронтowa ідеологічна «служба» на користь холодної війни, котра пересварила вчорашніх партнерів, країн коаліції, щодо боротьби з гітлерівським фашизмом. Дошкульні фейлетони проти «американських паліїв війни: Макартурів, Ачесонів, Форрестолів, Труменів». «вашингтонських шахраїв», «злочинців із відзнакою», рясно світилися на шпальтах українських газет із його прізвищем. «Літературна газета», «Радянська Україна», «Вечірній Київ», «Київська правда», «Молодь України», часописи «Вітчизна», «Дніпро», «Жовтень», «Перець» активно популяризували його творчий азарт воїна-фронтовика десь до 1955 р. За власною оцінкою публікаціям притаманна публіцистична піднесеність, гнівний викривальний тон, незалежність судження, різкість вислову. Цей стан душі людини думаючої, переконаної в достовірності свого твердження й важливості його переосмислення набрав наприкінці 50-х іншого виміру: українського національного, патріотичного.

Ось, наприклад, ще невідома широкому загалу його полеміка з редакцією московського журналу «Коммунист». Доцент факультету

журналістики у своєму відгуку протестує проти привласнення росіянами чужих талантів, як Шестопал визначав: «Вчинення крадіжки українських духовних надбань».

«Уважаемая редакция! Давно доказано, что украинская нация — отнюдь не выдумка немцев. Это следовало бы напомнить А. Смирнову и М. Миллеру, авторам посредственной статьи «Яркая страница истории», опубликованной во 2-м номере «Коммуниста» за 1963 год.

Подчеркивая интернациональный состав участников польского восстания, авторы пишут: «... рядах повстанцев сражалось немало добровольцев из Франции, Италии, Венгрии, Чехии и других стран. Особенно много было русских. Офицеры Андрей Потебня, Петр Краснопевцев, Федор Ельчанинов... были активными участниками восстания» (с. 35).

Если относиться с должным уважением к национальному достоинству украинского народа, то Андрея Потебню, одну из ярчайших фигур восстания, нужно бы представить читателю не как русского, а как украинца, каковым он и является.

Правда, Большая Советская Энциклопедия также определяет А. Потебню, как «русского революционного демократа» (т. 34, с. 267). Но это уважаемое издание почти всех выдающихся украинцев склонно выдавать за русских (математик М. В. Остроградский, М. А. Максимович и многие другие). Украинцами остаются преимущественно их националисты. См.: статью о Н. И. Костомарове: «Русский историк и писатель, один из идеологов украинского буржуазного национализма», т. 23, с. 126).

В своей работе А. Смирнов, М. Миллер пишут далее: «Высоко оценивая значение восстания 1863 года, В. И. Ленин выступал против националиста-мещанина Драгоманова, нападавшего на Герцена и Чернышевского за то, что они поддерживали польское освободительное движение» (с. 36).

Помилуйте! Скажет каждый грамотный человек. Критикуя, позицию Драгоманова, Ленин вовсе не имел ввиду оценивать ВСЮ многогранную деятельность ученого как националистически-мещанскую. Вспомните, какие «ярлыки» в пылу полемики вешали на Плеханова, Луначарского и других. Но ведь не по ним мы судим об этих людях.

Почему же Смирнов и Миллер позволяют себе такую бестактность в отношении Драгоманова, имя которого может сделать честь любой цивилизованной нации? Вполне возможно, что авторы статьи не знают Михаила Драгоманова. В таком случае им следует помнить известное латинское выражение: «Игнорацио нон эст аргументум». Для того, чтобы правильно судить о людях и явлениях, нужно хорошенько знать и то, и другое.

Доц. М. М. ШЕСТОПАЛ, преподаватель Киевского университета.
12 февраля 1963 г.» (Скорик, 2017, с. 169).

Автор листа, як бачимо, підписується за всіма своїми «регаліями»: доцент, викладач Київського університету. Не ховається за псевдонім і відвертий у судженнях, правдиво заперечуючи шовіністичні заяви «Коммуниста». Із партійного журналу відповіли, що назвали А. Потєбню «російським революційним демократом» тому, що «Україна тоді не мала власної державності і всіх підданих Росії називали росіянами». Матвій Михайлович обурився такою відповіддю і звернувся до секретаря ЦК КПРС Л. Іллічова, продовжуючи обурюватися поширеною практикою приниження українців у центральних російських виданнях.

Наводячи такі ж приклади ще з газет «Правда», «Известия», Шестопал запитує:

«Возникает вопрос: почему, собственно, только «русский», «русским»? И непременно на все лады и во всех падежах!... А как же быть с остальными 50 процентов нерусского населения?

Мне понятно жгучее чувство национальной гордости иных авторов. Но, как видим, гордость нередко подменяется гордыней, неоправданным высокомерием или вольным или невольным пренебрежением к национальному вкладу других народов Союза у великие дела нашего века. Могут сказать, что это, мол, случайно выдернутые из плохо отредактированных статей. Если бы это было так! Я счел бы себя мелочным, если бы мне указали хотя бы на один пример обратной «редакции».

Поспешность и бестактность, с которыми кое-кто искусственно пытается подталкивать в известном направлении события, не может не вызывать чувства протеста среди людей, разбирающихся в вопросах национальной политики» (Скорик, 2017, с. 171).

З погляду тодішнього партійного журналістикознавства така позиція комуніста зонайменше вважалася крамольною. І не випадково Шестопалова суперечка з російськими лакеями, котрі «искусственно пытаются подталкивать в известном направлении события» була поцінована, як націоналістична.

Радянське лакейство

Комісія парткому університету, очолювана професором П. Недбайлом, що готувала до розгляду його персональну партійну справу після студентського бунту на факультеті журналістики, особливий акцент робила на цитуванні цих листів, кваліфікуючи дії Шестопала, як «протиставлення України Росії». Матвій Михайлович зауважував: «Виходить, коли злодія назвати злодієм, це значить протистави-

ти його чесній людині...» (Скорик, 2017, с. 176). Цікаво й інше, з яких джерел здобувалися вже партійними університетськими лакеями його особисті листи до московського видання й секретаря ЦК?

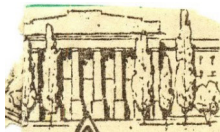
Значно пізніше, 31 серпня 1971 р., Шестопал надсилав протест аналогічного змісту. На цей раз до московського тижневика «Книжное обозрение» (Скорик, 2017, с. 175), де мовилося про творця космічних кораблів академіка С. П. Корольова як про «великого русского ученого». Тоді він наголошував, що творець космічних кораблів і «за походженням, і за вихованням українець. Сам вважав себе українцем і на анкетне запитання про національність власноруч писав: «українець». На Шестопалів протест «Книжное обозрение» не відповіло.

Таку вольницю доцента факультетське начальство терпіло, збираючи так потрібний їм компромат на Шестоपालа, як, скажімо, ось цей від студента заочного відділення І. М. Вилегжаніна, адресований декану Д. М. Прилюку 10 квітня 1965 р.:

«... Сообщаю о некоторых особенностях в преподавании со стороны доцента Шестоपालа. Он умеет увлечь аудиторию, заинтересовать. Читает лекции красочно и зажигательно. Студенты охотно посещают его лекции. Тем большую опасность представляют его лекции для нашей советской идеологии, потому что он высказывает прямо и открыто махровые националистические идеи, направленные против всех, кто не «украинец». Я не придавал особенного значения этому, потому что на Украине от многих деятелей «тхне націоналізмом» (Скорик, 2017, с. 176).

Вихованець М. Шестоपालа, відомий поет-шістдесятник Борис Олійник так оцінював «особенности преподавания» Матвія Михайловича у свої студентські роки: «На ті часи, коли найменший пієтет до рідного майже автоматично оголошувався «націоналізмом», це був виявом неабиякої мужності. І — зрозуміло ж — попливли доноси в усі інстанції. Ще якийсь час бойова біографія пом'якшувала удари, але такі «штурмовики», як колишній помічник Кагановича професор Рубан та його колега Прожогін мали неабиякий досвід у моральному тероризмі» (Олійник, 2008, с. 58).

«Моральний тероризм» факультетського начальства з його лакейством. Такі складники всеосяжного лакейства вкладалися в допитливі студентські душі не лише «моральними терористами» Рубаном і Прожогіним, а всією партійною системою «комуністичного» виховання підростаючих поколінь «радянського народу». Ще й сьогодні київські випускники Інституту журналістики на всіляких подячних ювілеях славословлять своїх наставників радянського лакейства, не згадуючи жодним словом про власні всеперемагаючі «клятвенні» урочисті обіцянки, скажімо ось такого штибу.



УРОЧИСТА ОБІЦЯНКА
СТУДЕНТА ПЕРШОГО КУРСУ КДУ



Я, студент Київського ордену Леніна державного університету ім. Т.Г. Шевченка, вступаючи в студентську сім'ю в рік славного ювілею – 50-річчя Союзу Радянських Соціалістичних Республік, яке трудящі нашої країни відзначають успішним втіленням в життя історичних рішень XXIV з'їзду КПРС, перед лицем своїх товаришів-однокурсників і всього університетського колективу урочисто обіцяю:

бути гідним звання радянського студента. Наполегливо і ґрунтовно оволодівати всепермагаючим вченням марксизму-ленінізму, готувати себе до активної участі у комуністичному будівництві. Брати активну участь у громадському, політичному житті, ділами своїми примножувати добру славу столичного університету.

В цей урочистий день, коли я стаю студентом Київського університету ім. Т.Г. Шевченка, я дякую тобі, мій радянський Народу, рідна Партіє, за батьківську турботу, за широкий шлях, що відкривається переді мною.

Я обіцяю: сумлінно оволодівати основами сучасних наук, неухильно виховувати в собі тверду ідейну переконаність, класову самосвідомість, непримиренність до будь-яких проявів буржуазної ідеології, вірність принципам пролетарського інтернаціоналізму.

Свято берегти честь і славу рідного університету, високо нести звання його вихованця. По закінченню університету працювати там, куди направить мене Батьківщина.

Всі свої знання, всі свої сили і енергію, весь запал серця віддати найблагороднішій справі на землі – побудові комуністичного суспільства!

Клянуся! Клянуся! Клянуся!

Це лишень початок неусвідомленого лакейства юними носіями майбутньої радянської «твердої ідейної переконаності, класової свідомості, непримиренності до будь-яких проявів буржуазної ідеології». А по закінченню навчання наставала пора усвідомлення ще й фінальної клятви.

УРОЧИСТА КЛЯТВА
ВИПУСКНИКІВ-ЖУРНАЛІСТІВ

«Ми, внуки тих, хто запалив над планетою зорю комунізму, діти тих, хто залишив на стінах рейхстагу автографи миру і свободи, хто звеличив рідну землю успіхами будівничих п'ятирічок, ми, кому випала честь продовжити священну справу батьків на одній із найвідповідальніших ділянок ідеологічного фронту, вступаючи в самостійне трудове життя в рік 60-річчя Ленінського комсомолу, у третій рік п'ятирічки комуністичного творення, своїми серцями присягаємо на вірність справі Леніна, справі партії, радянській пресі.

Ми, випускники факультету журналістики, усвідомлюємо відповідальність, яку покладає на нас звання журналіста. Обіцяємо партії примножувати славні революційні і трудові традиції радянської публіцистики. Сумлінною працею, пристрасним ленінським словом боротися за зміцнення могутності нашої Батьківщини, за торжество миру на Землі.

Бути прикладом в усьому, йти в перших рядах будівників комунізму: — КЛЯНЕМОСЬ!

Високо нести ідеї Леніна, ідеї партії — КЛЯНЕМОСЬ!

Усі сили віддати рідній Вітчизні —
КЛЯНЕМОСЬ!» (Скорик, 2012, с. 338).

Виникає питання: хто «освячував» таке принизливе лакейство перед тими, хто гучно виспівував у своєму радянському журналістському гімні: «Правде жизни верные во всем // Этой правды неугасимый свет // От своих блокнотов донесем // До потомков через толщу лет...»?

Це наукова сторінка з видатного творчого набутку науково-практичних праць декана-«батька» факультету журналістики Дмитра Прилюка. Вона чомусь «загубилася» й не згадується жодним чином на помпезних за пустослів'ям вшануваннях у тому ж Інституті журналістики КНУ, де до такого лакейства особливо прихильне ставлення.

Свого часу в Інституті журналістики вже в часи Незалежності пишно вшановували ювілеї Дмитра Прилюка та Олега Бабишкіна (вони народилися в одному році). Доктори філологічних наук, професори Юхим Лазебник та Роман Іванченко на ті урочистості відгукнулися своїми роздумами: «Чи варто з комуністичних опудал ліпити святих?».

Оригінал їхньої статті, переданий авторові цих рядків Романом Григоровичем для друку, ніде не був опублікований і зберігся в особистому архіві. Вони проаналізували ситуацію з приборкуванням вільнодумства на журфаці. «... А проти викладачів розпочали шалену кампанію травлі. Упродовж кількох років за стінами вишу опинилися В. Клинченко, М. Шестопад, Р. Іванченко, Ю. Лазебник, М. Бази-

лівський. І. Дем'янчука перемістили на інший факультет. Факультет же журналістики «зміцнили» потрібними кадрами. Очолив «зміцнення» Д. Прилюк. Вище названі «крамольники» певний час ходили без роботи, а потім влаштувалися хто де міг. М. Шестопап ходив взагалі без роботи... Починаєш переконуватися, що нині ті, хто в чорні дні комуно-фашизму міг спромогтися на протест, комусь дуже заважають. Тому із комуністичних опудал для «націоналістів» хтось дуже прагне виліпити святих і змусити простого чоловіка молитися їм...» (Скорик, 2012, с. 344).

Якщо за словами Ю. Шевельова (2001) журналістика, а отже й журналістознавство радянського періоду були «жуйкою соцреалістичних трафаретів» (с. 199), то Шестопапове бійцівство взагалі не згадувалося. А якщо десь і появлялося, то під націоналістичним орнаментом. Хіба що Іван Дзюба, єдиний, хто публічно підняв голос на захист Матвія Шестопапа у своєму дослідженні «Інтернаціоналізм чи русифікація».

Висновки

У статті викладена хроніка наукового діяння чесної, думаючої людини, усвідомленої у своїх вчинках із вистражданими принципами, якими воліє не поступатися. Пріоритети змінюються, а відстань між Шестопаповським бійцівством і Прилюківським лакейством залишається незмінною. Тому, що замість принципів, звично вживається зручна та всеосяжна безпринципність, патріотична безпорадність, засліплене служіння пристрасним лакейським словом владі, а не істині.

Досі в українській журналістиці є такі не паралельні принципи, коли журналіст стає не бійцем, а заангажованим публічним лакеєм.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Колесник, С. (2008). Постать на ниві українства. Наукові читання Інституту журналістики, 13, 85–93.
- Олійник, Б. (2008). Пам'ятаймо! Наукові читання Інституту журналістики, 13, 57–58.
- Прокопенко, М. (2008). «Чому, власне, Шестопап?» Наукові читання Інституту журналістики, 13, 255–259.
- Скорик, М. (2012). Весна. Хроніка українського спротиву. Український пріоритет.
- Скорик, М. (2017). Компарти́йна інквізи́ція. Невідома спадщина Матвія Шестопапа. КИТ.
- Шевельов, Ю. (2001). «Я, мені, мене... (і довкруги)». Спогади (Т. 1). Видавництво М. П. Коць.
- Эренбург, И. (1990). Люди, годы, жизнь (Т. 2). Советский писатель.

REFERENCES

- Erenburg, I. (1990). *Lyudi, roky, zhizn* [People, years, life] (Vol. 2). Sovetskiy pisatel [in Russian].
- Kolesnyk, S. (2008). Postat na nyvi ukrainstva [A figure in the field of Ukrainians]. *Naukovi chytannia Instytutu zhurnalistyky*, 13, 85–93 [in Ukrainian].
- Oliinyk, B. (2008). Pam'iataimo! [Remember!]. *Naukovi chytannia Instytutu zhurnalistyky*, 13, 57–58 [in Ukrainian].
- Prokopenko, M. (2008). «Chomu, vlasne, Shestopal?» [«Why, actually, Shestopal?»]. *Naukovi chytannia Instytutu zhurnalistyky*, 13, 255–259 [in Ukrainian].
- Shevelov, Yu. (2001). «*Ia, meni, mene... (i dovkruhy)*». *Spohady* [«I, me, me... (and around)»]. *Memoirs* (Vol. 1). M. P. Kots Publishing House [in Ukrainian].
- Skoryk, M. (2012). *Vesna. Khronika ukrainskoho sprotyvu* [Spring. Chronicle of the Ukrainian resistance]. *Ukrainskyi priorytet* [in Ukrainian].
- Skoryk, M. (2017). *Kompartiina inkvizytsiia. Nevidoma spadshchyna Matviia Shestopala* [Communist Inquisition. The legacy of Matviy Shestopal is unknown]. *KYT* [in Ukrainian].